

MONITOR

DISCRIMINATIE 2018

ZEELAND-WEST-BRABANT

CIJFERS

CASES

ANALYSE

APRIL 2019

Discriminatiecijfers in beeld

DISCRIMINATIE

Discriminatie is het ongelijk behandelen van mensen op basis van persoonlijke kenmerken die er niet toe doen in de betreffende situatie. Mensen die discriminatie hebben ervaren of waargenomen kunnen dit melden bij een antidiscriminatievoorziening (ADV). In 2018 waren de ADV's in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant: RADAR, ADB Zeeland, ADV Rucphen, ADV Woensdrecht, ADV Zundert en Meldpunt Discriminatie Waalwijk (hierna: de meldpunten). Afhankelijk van de situatie kunnen mensen die discriminatie ervaren zich ook wenden tot de politie of het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College).

MONITOR

De *Monitor Discriminatie 2018 Zeeland-West-Brabant* geeft een overzicht van meldingen bij meldpunten en door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten in 2018. Daarnaast wordt aandacht besteed aan (verzoeken om) oordelen van het College. Een uitgebreide toelichting op alle discriminatiecijfers is te vinden op www.discriminatie.nl onder Cijfers.

ONDERRAPPORTAGE

Deze monitor brengt de aard en omvang in beeld van geregistreerde incidenten en discriminatie-ervaringen in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant in 2018 (zie kaart op pagina 8-9). Het is aannemelijk dat het aantal incidenten in werkelijkheid hoger ligt. Mensen vinden het herkennen, benoemen en/of melden van discriminatie vaak lastig. Om die reden is er sprake van onderrapportage (SCP, *Discriminatie herkennen, benoemen en melden, 2017*).

REGIONAAL EN LANDELIJK

Deze monitor verschijnt gelijktijdig met rapporten over acht andere politie-eenheden en het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2018*. Dit rapport benadrukt regionale ontwikkelingen in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant. Informatie op gemeentelijk niveau is beknopt weergegeven op pagina 8-9. In de digitale versie staan meerdere tabellen en informatie over alle gemeenten en politiebasisteams in de politie-eenheid. Alle rapporten zijn te vinden op de website van de landelijke vereniging van antidiscriminatievoorzieningen Discriminatie.nl.

INHOUD

<i>Wat is racisme?</i>	3
Samenvatting	3
Tabellen: Registraties per instantie	4
De cijfers van 2018	6
<i>Islamofobie</i>	7
Verschillen tussen gemeenten	7
Kaart Zeeland-West-Brabant: Registraties per gemeente	8
De cijfers van 2018 (vervolg)	10
<i>Antisemitisme</i>	11
Terreinen/locaties nader beschouwd	11
Terreinen/locaties nader beschouwd (vervolg)	12
<i>Anti-zwart racisme</i>	15
Over RADAR en ADB Zeeland	15

HIGHLIGHTS

THEMA RACISME

Discriminatie op grond van herkomst/huidskleur werd net als voorgaande jaren het meest geregistreerd. In 2018 ging in Zeeland-West-Brabant ruim een derde van alle meldingen bij de meldpunten en bijna de helft van de registraties bij de politie over deze discriminatiegrond. Om deze reden wordt in deze monitor specifiek aandacht besteed aan het thema racisme.

DISCRIMINATIE OP DE ARBEIDSMARKT

Bijna een derde van alle meldingen bij de meldpunten ging over discriminatie op de arbeidsmarkt. De grond leeftijd sprong eruit. Meldingen over leeftijdsdiscriminatie gingen bijna allemaal over discriminatie bij werving en selectie. Melders werden te oud bevonden of stuitten op discriminerende leeftijdseisen in vacatureteksten.

HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE

De meldpunten ontvingen meer meldingen over de grond handicap/chronische ziekte dan in 2017. Deze stijging tekende zich ook landelijk af en hangt vermoedelijk samen met een toenemende bewustwording ten gevolge van de implementatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in 2016. Meldingen gingen het vaakst over discriminatie in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

Een jongen met een donkere huidskleur gaat op een vrijdagavond met een groepje vrienden naar een danscafé. Zijn witte vrienden mogen bij de ingang zonder problemen doorlopen, maar de jongen wordt tegengehouden. 'Sorry, ik mag geen donkere mensen binnenlaten', deelt de portier hem mee. De volgende dag maakt de jongen melding van het voorval bij het meldpunt in zijn stad. 'Diep triest' vindt hij dat zo iets anno 2018 nog gebeurt.

Wat is racisme?

Racisme komt van het Franse woord *race*, dat *ras* betekent. Het idee dat de mensheid in rassen kan worden onderverdeeld was tot begin twintigste eeuw gemeengoed. Tegenwoordig weten we dat hier geen enkele wetenschappelijk basis voor is. Ras is een beeld dat we zelf hebben gecreëerd, ofwel een 'sociaal construct' in vaktermen. Het beeld is vooral gebaseerd op (zichtbaar) onderscheid op basis van huidskleur, nationale of etnische afstamming, of een combinatie van deze kenmerken. Ook religie als kenmerk kan een rol spelen bij racisme. Racisme gaat uit van het idee dat mensen op basis van kenmerken in vaststaande en duidelijk van elkaar te onderscheiden groepen kunnen worden verdeeld. Hierbij worden aan deze groepen negatieve eigenschappen toebedeeld, zoals een lage intelligentie, onwenselijke normen en waarden, ongepast seksueel gedrag of geweldsbereidheid. In sommige definities van racisme wordt de nadruk gelegd op het institutionele karakter, zoals kansenongelijkheid in het onderwijs. Andere definities onderstrepen het alledaagse karakter, bijvoorbeeld wanneer een winkelier een zwart persoon in de rij bij de kassa negeert en witte mensen wel direct helpt. De maatschappelijke context bepaalt welke groepen vooral met racisme te maken krijgen, waarbij onder andere een koloniaal verleden en machtsverhoudingen tussen minderheden en meerderheid een rol spelen.

Samenvatting

STIJGING BIJ MELDPUNTEN, DALING BIJ POLITIE

Deze monitor brengt 291 meldingen bij discriminatiemeldpunten, 211 politieregistraties en 45 verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens bijeen. Het aantal meldingen bij de meldpunten in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant steeg met 17% ten opzichte van 2017, terwijl landelijk juist sprake was van een daling van 8%. Vooral uit Tilburg en Terneuzen kwamen meer meldingen. De politie registreerde 20% minder discriminatie-incidenten dan in 2017. Landelijk bedroeg deze daling 6%.

BELANGRIJKSTE DISCRIMINATIEGRONDEN

Discriminatie op grond van herkomst/huidskleur werd net als voorgaande jaren het meest geregistreerd, zowel door de meldpunten als door de politie. Net als in 2017 stond bij de meldpunten de discriminatiegrond handicap/chronische ziekte op de tweede plaats. Opvallend was de toename van het aantal meldingen van discriminatie op grond van handicap/chronische ziekte, leeftijd, en nationaliteit. De politie registreerde na herkomst/huidskleur het meest op de grond seksuele gerichtheid, op afstand gevolgd door antisemitisme. De verzoeken om een oordeel bij het College gingen allereerst over de grond handicap/chronische ziekte, daarna kwam leeftijd.

BELANGRIJKSTE TERREINEN/LOCATIES

Arbeidsmarkt was net als voorgaande jaren het maatschappelijke terrein waarover de meldpunten de meeste meldingen ontvingen. Hierna kwamen collectieve voorzieningen, buurt/wijk en commerciële dienstverlening. Opvallende stijgingen tekenden zich af op de terreinen huisvesting en onderwijs. Bij de politie was de spreiding over locaties anders. Bovenaan stond de directe woonomgeving, gevolgd door de openbare weg en media/communicatie. Verzoeken om een oordeel bij het College waren vooral arbeidsgerelateerd.

Discriminatieregistraties in 2017 en 2018

4

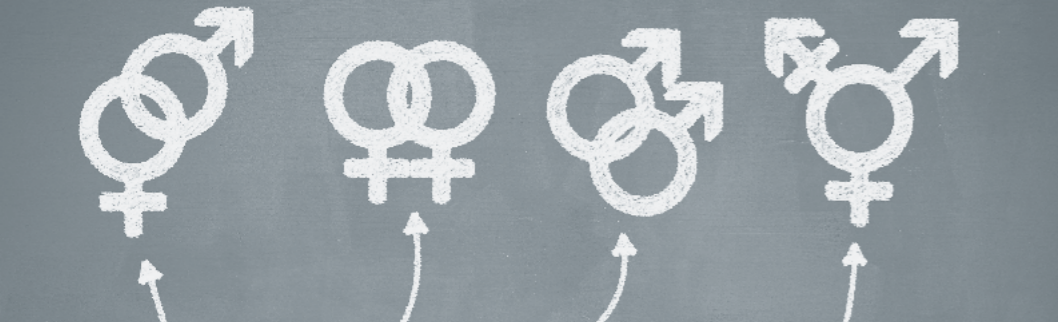
5

Totaal aantal discriminatieregistraties		Aantal meldingen		Exclusief tegen werknemers publieke taak		Discriminatiegrond	
2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Meldpunten discriminatie		Discriminatiegrond		Discriminatiegrond*		Discriminatiegrond	
<i>Meldingen</i>		Antisemitisme ¹		Antisemitisme		Geslacht	
249	291	Arbeidscontract		Geslacht		Herkomst, huidskleur	
Politie		Arbeidsduur		Godsdienst (waarvan tegen moslims)		Nationaliteit	
<i>Discriminatie-incidenten</i>		Burgerlijke staat		Handicap		Godsdienst	
265	211	Geslacht (waarvan tegen transgender personen)		Herkomst, huidskleur		Seksuele gerichtheid	
Politie		Godsdienst (waarvan tegen moslims)		Levensovertuiging		Burgerlijke staat	
<i>Discriminatie-incidenten tegen werknemers met publieke taak*</i>		Handicap/chronische ziekte		Seksuele gerichtheid		Politieke overtuiging	
115	100	Herkomst, huidskleur		Onbekend/overig ¹		Levensovertuiging	
College voor de Rechten van de Mens		Leeftijd		Totaal		Arbeidsduur	
<i>Instroom verzoeken om oordeel</i>		Levensovertuiging		287		Vaste/tijdelijke arbeidscontracten	
29	45	Nationaliteit		Locatie		Handicap/chronische ziekte	
* De politie rapporteert discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak apart. Dit zijn mensen die werken voor organisaties in dienst van de overheid of taken uitvoeren namens de overheid, zoals politieagenten, ambulancepersoneel en medewerkers in het openbaar vervoer.		Politieke overtuiging		Binnenshuis		Leeftijd	
		Seksuele gerichtheid		Commerciële dienstverlening		Grond onbekend	
		Niet-wettelijke gronden		Directe woonomgeving		Totaal	
		Onbekend		Gebedshuis		29	
		Totaal		Horeca/uitgaan		45	
		260		Mannen-ontmoetingsplek		Terrein	
		309		Media en communicatie		Arbeid – Werving en selectie	
		Terrein		Openbaar vervoer		Arbeid – Aanstelling	
		Arbeidsmarkt		Openbare weg <i>niet verkeer</i>		Arbeid – Beëindiging arbeidsrelatie	
		Buurt/wijk		Openbare weg <i>verkeer</i>		Arbeid – Arbeidsvoorwaarden	
		Collectieve voorzieningen		Plaats met bijzondere betekenis		Arbeid – Arbeidsomstandigheden	
		Commerciële dienstverlening		Recreatieterrein		Goederen en Diensten	
		Horeca/amusement		School		Geen terrein	
		Huisvesting		Sportterrein		Onbekend	
		Media en reclame		Onbekend/overig		Totaal	
		Onderwijs		265		214	
		Openbare ruimte		Wijze van discriminatie			
		Politie/OM/vreemdelingenpolitie		Bedreiging		Aantal oordelen en uitspraken	
		Privésfeer		Bekladding		• Oordelen met minstens een uitspraak verboden onderscheid/in strijd met de wet	
		Publieke/politieke opinie		Bespugen		• Oordelen zonder onderscheid/niet in strijd met de wet	
		Sport en recreatie		Geweld		Totaal	
		Overig		Geweld in combinatie met uitlating		3	
		Onbekend/niet van toepassing		Pesterij		6	
		Totaal		Uitlating		10	
		250		Vernieling		16	
		291		Weigering			
		Wijze van discriminatie		Onbekend/overig			
		Bedreiging		Totaal			
		Geweld		322		214	
		Omstreden behandeling					
		Vijandige bejegening					
		Overig					
		Onbekend/niet van toepassing					
		Totaal					
		258					
		301					

	2017	2018
Alleen registratie	63	43
Advies en informatie	155	198
Beïnvloeding beleid	6	15
Bemiddeling	29	44
Bijstaan in procedures	11	5
Doorverwijzing	10	18
Eigen onderzoek Meldpunt discriminatie	2	1
Overig	4	5

Bij Meldpunten discriminatie
¹ Antisemitische incidenten vallen juridisch gezien onder discriminatie op grond van herkomst en/of onder discriminatie op grond van godsdienst. Omdat dit onderscheid bij de registratie lastig is te maken, is ervoor gekozen om antisemitisme apart weer te geven.

Bij Politie
 * In 2017 konden case screeners van de politie per discriminatie-incident meerdere discriminatiegronden en -wijzen kiezen. In 2018 is dit teruggebracht naar één mogelijke grond/wijze. Dit heeft tot gevolg dat de cijfers over gronden/wijzen tussen 2017 en 2018 niet helemaal vergelijkbaar zijn. ¹ Dit betreft bijvoorbeeld registraties van hakenkruisen waarbij niet duidelijk was of deze tegen een bepaalde persoon of groep gericht waren of incidenten zonder duidelijkheid over de discriminatiegrond.

6

7

De cijfers van 2018

MEER MELDINGEN BIJ MELDPUNTEN

In 2018 ontvingen de meldpunten in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant samen 291 meldingen van discriminatie. Er kwamen 174 meldingen binnen bij RADAR, 110 bij ADB Zeeland en 7 bij het Meldpunt Discriminatie Waalwijk. ADV Woensdrecht, ADV Rucphen en ADV Zundert ontvingen geen meldingen. Het totaal aantal meldingen in de eenheid steeg met 17% ten opzichte van 2017, toen het jaartotaal 249 bedroeg. Landelijk was juist sprake van een daling van 8%. Het aantal meldingen per 1.000 inwoners lag in Zeeland-West-Brabant met 0,20 onder het landelijk gemiddelde van 0,25.

MINDER POLITIEREGISTRATIES

De politie registreerde in 2018 in totaal 211 discriminatie-incidenten. In 2017 waren dat er 265. Deze daling van 20% was groter dan de daling van 6% die zich landelijk aftekende. Bij discriminatie-incidenten gaat het niet alleen om meldingen, aangiften en eigen waarnemingen van discriminatie, maar ook van commune delicten (zoals vernieling en mishandeling) met een discriminatoir aspect. Met 0,14 lag het aantal registraties per 1.000 inwoners in Zeeland-West-Brabant onder het landelijke gemiddelde van 0,19.

DISCRIMINATIEGRONDEN

De kenmerken waarop mensen zich gediscrimineerd kunnen voelen worden discriminatiegronden genoemd. De in de wet vastgelegde discriminatiegronden zijn te vinden in de tabellen op pagina 4-5. Discriminatie op grond van herkomst/huidskleur was in 2018 opnieuw de meest genoemde discriminatiegrond, zowel bij de meldpunten (39% van het totaal) als bij de politie (46%). Meldingen over discriminatie op grond van handicap/chronische ziekte stonden bij de meldpunten op de tweede plaats (15%) en stegen in aantal ten opzichte van 2017. Deze toename, die ook landelijk te zien is, kan te maken hebben met een toenemende bewustwording als gevolg van de implementatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in 2016. Meldingen over handicap/chronische ziekte gingen vaak over discriminatie in het onderwijs en op de

arbeidsmarkt. Zo kon een leerling niet mee op schoolkamp, omdat het slaapverblijf niet rolstoeltoegankelijk was en werd het arbeidscontract van een man niet verlengd toen hij met chemokuren startte. Op de derde plaats kwamen meldingen over de discriminatiegrond leeftijd (14%). Na een opvallende daling in 2017, namen meldingen over leeftijdsdiscriminatie in 2018 weer toe. Aansluitend volgden de gronden geslacht (9%), godsdienst (6%), nationaliteit (5%) en seksuele gerichtheid (4%). Discriminatie van transgender personen valt onder de grond geslacht en wordt sinds 2018 apart weergegeven. De grond nationaliteit kende een opmerkelijke stijging ten opzichte van 2017.

De politie registreerde na herkomst/huidskleur het meest op de discriminatiegrond seksuele gerichtheid (24%). Zo is er bijvoorbeeld een registratie over een homoseksuele jongen die werd uitgescholden en in elkaar geslagen door een studiegenoot. Veel van de registraties betreffen echter algemene scheldpartijen met het woord 'homo', die vermoedelijk niet gericht waren op de (vermeende) seksuele oriëntatie van het slachtoffer. Dit soort incidenten hebben desalniettemin een discriminerend effect, want een klimaat waarin deze manier van schelden geaccepteerd of normaal gevonden wordt is niet bevorderlijk voor het zelfvertrouwen en de zelfacceptatie van lhbtbi-personen. Op de derde plaats kwamen politieregistraties over antisemitisme (9%). De registraties over discriminatie op grond van godsdienst

Een lesbische vrouw verneemt in de media dat 22 kerken in haar gemeente zich verzetten tegen het besluit van de gemeenteraad om jaarlijks op Coming Out Day de regenboogvlag te hissen. De kerken stellen dat dit haaks zou staan op bijbelse normen. De vrouw neemt contact op met het meldpunt over dit verzet. Ze voelt zich als lesbienne persoonlijk aangesproken en geeft aan dat ze zich opeens veel minder sociaal geaccepteerd voelt.

(5%) gingen allemaal over discriminatie van moslims. Bij een moskee in aanbouw werden bijvoorbeeld teksten op het hek aangebracht als 'moskee weg ermee' en 'minder minder minder'.

VORMEN VAN DISCRIMINATIE

Net als in 2017 was bij de meeste meldingen bij de meldpunten sprake van omstreden behandeling (66%) of vijandelijke bejegening (27%). Bij omstreden behandeling ging het onder meer om afwijzingen bij sollicitaties, uitsluiting van diensten en voorzieningen als lidmaatschappen en telefoonabonnementen, discriminatoir deurbelid van horecagelegenheden en een ongelijke toepassing van regels. Onder vijandige bejegening vielen meldingen over discriminerende opmerkingen, pesterijen en scheldpartijen. Een veel kleiner deel van de meldingen betrof bedreiging of geweld. De incidenten die de politie registreerde, vielen net als in 2017 vooral in de categorie discriminatoire uitlatingen (64% in 2018). Na deze omvangrijke categorie werden geweld (in combinatie met een discriminatoire uitlating), vernieling en bedreiging het meest geregistreerd (elk 9%). Bij registraties omtrent vernielingen en bekladdingen ging het meestal om hakenkruisen.

Islamofobie

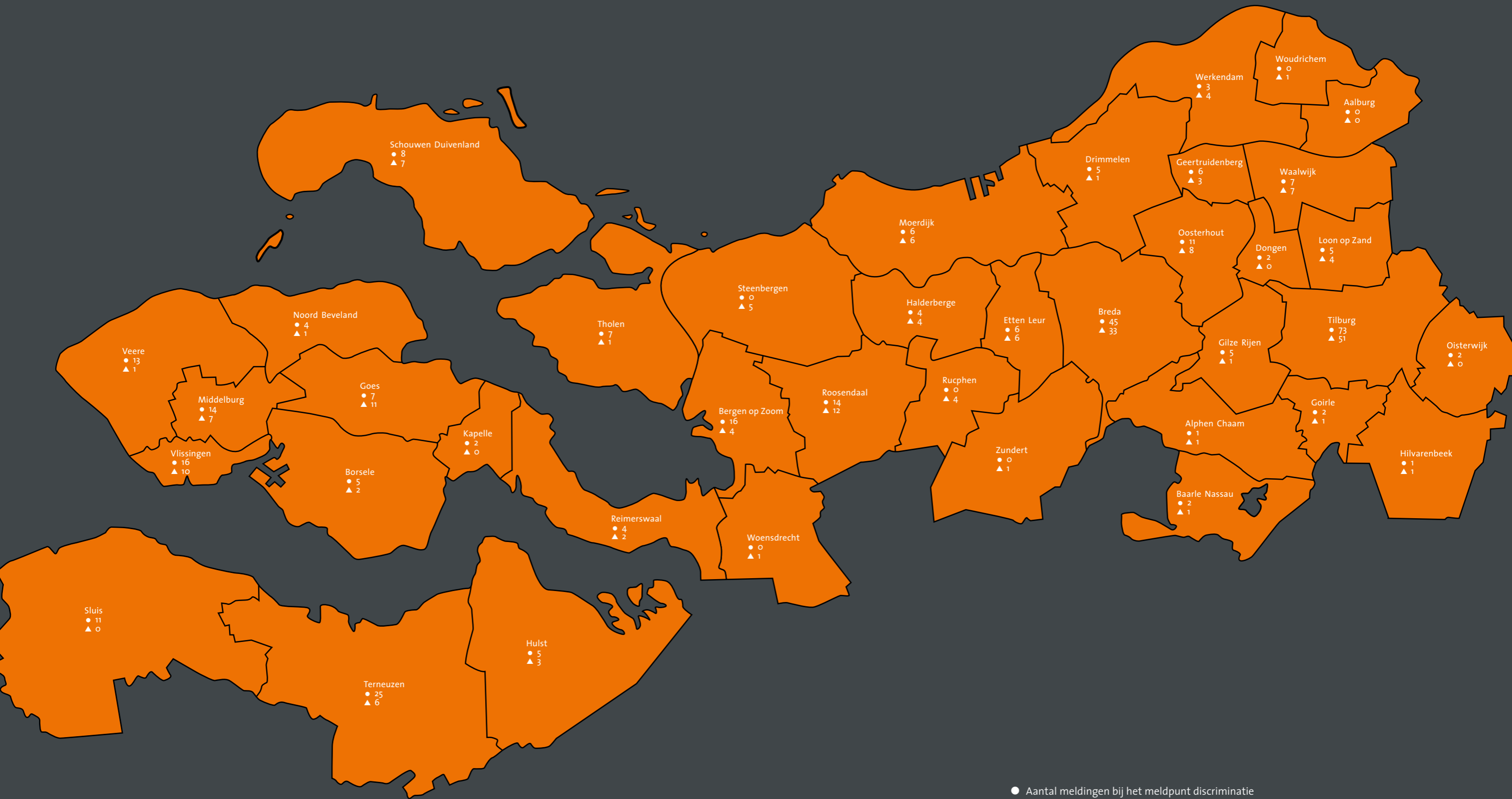
Islamofobie is een vorm van uitsluiting die gebaseerd is op angst voor en afkeer van de islam en moslims. Het is geen nieuw fenomeen: al eeuwenlang ervaren moslims stigmatisering vanwege hun geloof. Sinds het einde van de twintigste eeuw zijn moslims steeds vaker het onderwerp van debatten over migratie en integratie. De aanslagen van 9/11 en de moord op Theo van Gogh hebben dit versterkt. De islam en moslims worden sindsdien in toenemende mate in verband gebracht met radicalisering en terreur. Zo komt in kranten het woord 'islam' steeds vaker voor in combinatie met 'radicaal', blijkt uit een recente analyse van *De Groene Amsterdammer* (*Wat ik van IS vind? Wat denk je zelf?*, 2019). Islamofobie uit zich bijvoorbeeld in discriminatie op de arbeidsmarkt. Zo blijkt uit SCP-onderzoek dat 'Mohammed' veel minder arbeidskansen heeft dan 'Mark' (*Liever Mark dan Mohammed*, 2010). Een analyse van Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond laat zien dat veel incidenten van islamofobie plaatsvinden in de publieke ruimte, zoals scheldpartijen op straat of in het openbaar vervoer. Hiervan worden vaak vrouwen het slachtoffer doordat zij eenvoudig te herkennen zijn als moslim vanwege het dragen van een hoofddoek of gezichtssluier (*Islamofobie in Zicht*, 2016).

Verschillen tussen gemeenten

De grootste aantallen meldingen bij meldpunten kwamen in 2018 opnieuw uit de steden met de grootste inwoneraantallen: Tilburg (73 meldingen) en Breda (45). Voor de provincie Zeeland waren de absolute aantallen lager en stonden Terneuzen (25) en Vlissingen (16) bovenaan. In lijn met de stijging van het aantal meldingen in de politie-eenheid als geheel nam in 21 van de 39 gemeenten het aantal meldingen toe. De grootste absolute stijging tekende zich af in Tilburg (+18), waar met name meer meldingen op grond van leeftijd en handicap/chronische ziekte binnenkwamen. De toenames in Terneuzen (+15), Veere (+10) en Sluis (+7) worden deels verklaard door het feit dat enkele inwoners meerdere meldingen indienden. In 11 andere gemeenten daalde juist het aantal meldingen, het meest opvallend in Goes (-11) en Middelburg (-6).

Ook in de politieregistraties sprongen Tilburg (51 registraties) en Breda (33) eruit. De Zeeuwse gemeenten die het hoogst scoorden waren Goes (11) en Vlissingen (10). In 24 gemeentes daalde het aantal registraties. De grootste absolute dalingen vinden we in Terneuzen (-7), Oosterhout (-6), Bergen op Zoom (-6), Breda (-6) en Roosendaal (-5). In 12 gemeenten steeg juist het aantal registraties. De grootste absolute stijgingen vinden we in Moerdijk (+4) en Vlissingen (+4).

Als we kijken naar het aantal registraties per 1.000 inwoners, dan is de top drie van de meldpunten als volgt: Veere (0,59), Noord-Beveland (0,54), met Sluis en Terneuzen op een gedeelde derde plaats (beide 0,46). De politiecijfers laten een andere ranglijst zien: Goes (0,30), Tilburg (0,24) en Vlissingen (0,23).

● Aantal meldingen bij het meldpunt discriminatie
▲ Aantal geregistreerde discriminatie incidenten bij de politie

10

11

De cijfers van 2018 vervolg

WERKNEMERS PUBLIEKE TAAK

Werknemers met een publieke taak werken in dienst van de overheid of voeren namens de overheid taken uit. Discriminatie-incidenten tegen deze werknemers worden door de politie apart geregistreerd. In 2018 ging het om 100 incidenten. Dit is een daling van 13% ten opzichte van 2017. Landelijk was sprake van een daling van 9%. In 71 gevallen ging het om incidenten gericht tegen politieagenten. Andere gedupeerden zijn onder meer medewerkers in het openbaar vervoer, in de zorg en in de handhaving. Verreweg de meeste incidenten betroffen discriminatoire uitlatingen. De discriminatiegrond seksuele gerichtheid kwam met 64 registraties wederom het meest voor. Eén registratie betreft een homoseksuele buschauffeur die werd uitgescholden en bedreigd (zie casus hieronder). Bij de overige registraties ging het vermoedelijk om algemeen schelden met het woord 'homo'. De 17 registraties over antisemitisme en 4 registraties over de grond handicap leken allemaal om algemeen schelden met het woord 'jood' en 'mongool' te gaan. Bij de 16 registraties over de discriminatiegrond herkomst/huidskleur waren de incidenten vrijwel zeker wél gericht op een persoonlijk kenmerk van de werknemer in kwestie, namelijk zijn of haar huidskleur of (vermeende) herkomst. Voorbeelden van registraties betreffen een verpleegkundige

die door een patiënt voor 'Zwarte Piet' werd uitgemaakt en een begeleider in de jeugdzorg die 'kut-Marokkaan' werd genoemd door een cliënt.

COLLEGE

In 2018 ontving het College 45 verzoeken om een oordeel: een grote stijging ten opzichte van 2017, toen de teller tot 29 kwam. Maar liefst 16 verzoeken gingen over discriminatie op grond van handicap/chronische ziekte. Dit betekent een verschuiving ten aanzien van 2017, toen verzoeken omtrent geslacht de grootste categorie vormden. De discriminatiegrond leeftijd kwam met 9 verzoeken op de tweede plaats. Er waren 27 verzoeken op het terrein arbeid, waarvan een relatief groot deel over leeftijdsdiscriminatie bij werving en selectie. Op het terrein van goederen en diensten ontving het College 12 verzoeken, hoofdzakelijk over de grond handicap/chronische ziekte.

Van de 16 oordelen die het College in 2018 uitsprak, was in 6 gevallen sprake van verboden onderscheid. Deze 6 oordelen vielen alle binnen het terrein arbeid. Twee oordelen hadden betrekking op de grond godsdienst. Een kringloopwinkel discrimineerde een vrouw door haar af te wijzen als vrijwillig winkelmedewerker omdat zij geen christelijke achtergrond had, terwijl het bedrijf die eis volgens het College niet kon rechtvaardigen. Een ander

Een meisje met een visuele beperking volgt een keuzevak aan een hogeschool. Zij heeft moeite met computergebruik. De onderwijs-instelling was hiervan op de hoogte toen haar inschrijving werd goedgekeurd, maar blijkt niet bereid om te zoeken naar passende maatregelen waardoor zij niet kan deelnemen aan het tentamen. De studente voelt zich onrechtvaardig behandeld.

bedrijf discrimineerde een moslima door haar vanwege haar hoofddoek af te wijzen voor een functie. Twee andere oordelen gingen over leeftijdsdiscriminatie. Een man van 59 jaar kreeg bij een sollicitatie te horen dat het bedrijf op zoek was naar 'een jonger iemand'. Een andere man van boven de 65 verloor zijn werk, omdat zijn inlener geen medewerkers meer wilde die ouder waren dan de AOW-leeftijd. Deze inlener maakte daarnaast onderscheid op grond van handicap/chronische ziekte door onterecht te veronderstellen dat de man bij het werk gehinderd zou worden door zijn lichamelijke beperkingen. Met betrekking tot de grond handicap/chronische ziekte vinden we daarnaast een oordeel over een gemeente die onvoldoende onderzoek deed naar doeltreffende aanpassingen om een medewerker met een ernstige allergie een stofvrije werkplek te bieden. Het laatste oordeel betreft een vrouw die door haar werkgever werd gediscrimineerd op grond van geslacht door haar na haar zwangerschapsverlof minder gunstige arbeidsvoorwaarden te bieden.

Een homoseksuele man werkt als buschauffeur. Tijdens een nachtrit stapt een groepje mensen in dat onder invloed is van alcohol en weigert een vervoersbewijs aan te schaffen. Wanneer de buschauffeur de zwartrijders verzoekt de bus te verlaten, zegt een van hen: 'We zullen hem wel in elkaar slaan, je ziet toch dat hij homo is, kankerhomo.' De groep stapt uit, maar als de bus weer begint te rijden wordt een steen tegen de ruit gegooid, waarna deze barst.

Antisemitisme

Antisemitisme is een negatieve houding tegenover mensen vanwege hun Joods-zijn (etniciteit en/of religie). Veel Joodse mensen zien het antisemitisme toenemen in de afgelopen jaren, met name in de publieke ruimte en op straat, blijkt uit onderzoek (FRA, *Experiences and perceptions of antisemitism*, 2018). Daarom passen veel Joodse mensen hun uiterlijk of gedrag aan om niet herkend te worden als Jood, bijvoorbeeld door een pet over een keppeltje te dragen (Lubbe, *Joden in Nederland*, 2018). Het is verder bekend dat antisemitische scheldincidenten vaak voorkomen tijdens voetbalwedstrijden, wat van invloed kan zijn op anti-Joods sentiment buiten het stadion (Gerstenfeld, *Antisemitism and the Dutch Soccer Fields*, 2012). Daarnaast ervaart 82% van de Joodse mensen in Nederland een toename van antisemitisme op het internet en sociale media. Antisemitische uitingen kwamen eerst vooral voor op extreemrechtse internetplatforms of namen (tijdelijk) toe in reactie op ontwikkelingen in het Israël-Palestinaconflict (CIDI, *Monitor antisemitische incidenten*, 2019). De huidige toename van antisemitisme op internet houdt mogelijk verband met de groeiende alt-rightbeweging uit de Verenigde Staten (AIVD, *Rechts-extremisme in Nederland*, 2018). Tegenwoordig komt Jodenhaat en complotdenken over Joden steeds vaker voor in veelgebruikte media, zoals op YouTube (Kranenberg & Bahara, *Hoe alt-right online Jodenhaat verspreidt*, 2018).

Terreinen/locaties nader beschouwd

SAMENHANG TERREINEN EN GRONDEN

Dit hoofdstuk gaat nader in op de maatschappelijke terreinen en de locaties die in de registraties van achtereenvolgens de meldpunten en de politie bovenaan stonden. Per terrein/locatie bekijken we steeds de twee belangrijkste discriminatiegronden.

MELDPUNTEN

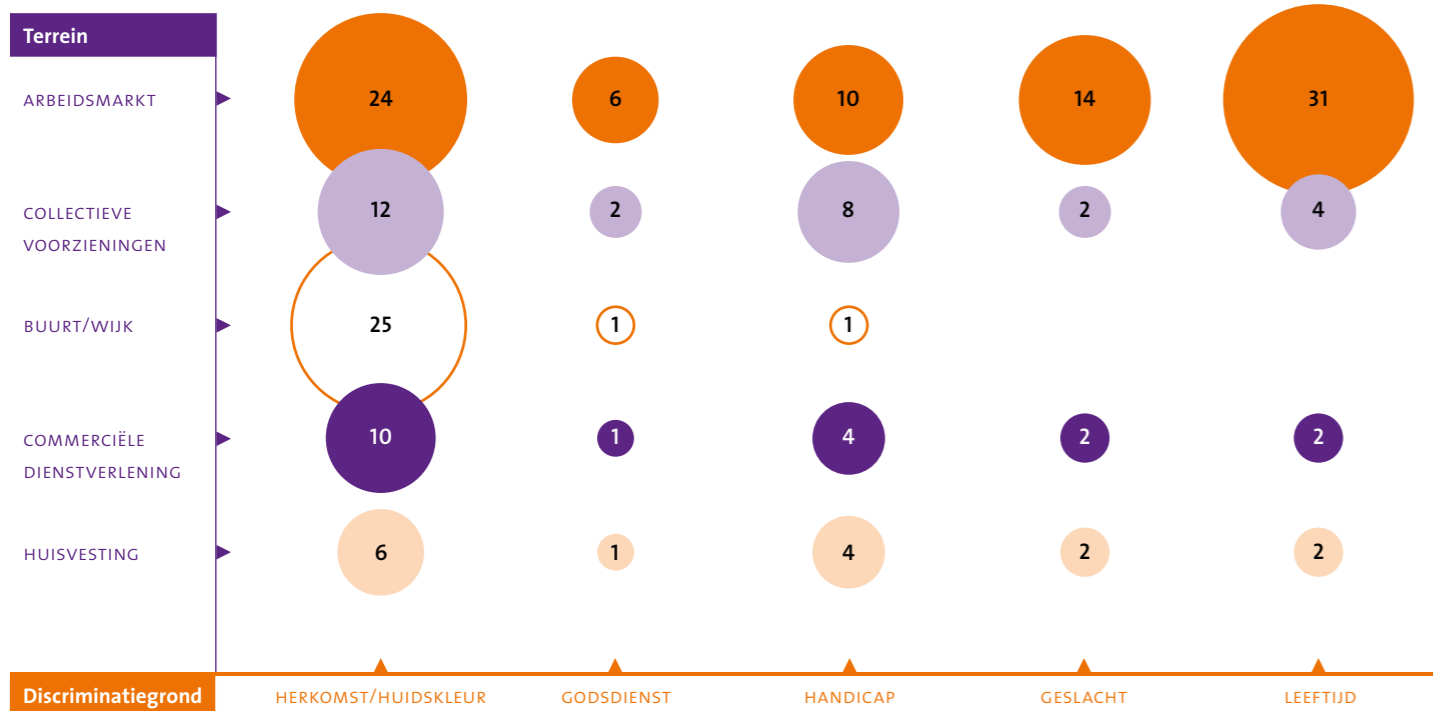
De arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is het terrein waarover de meldpunten jaarlijks de meeste meldingen krijgen, zowel in Zeeland-West-Brabant als in Nederland als geheel. In 2018 ging het in Zeeland-West-Brabant om 30% van het totaal. Meldingen op de grond leeftijd kwamen op de eerste plaats. Deze meldingen gingen overwegend over leeftijdsdiscriminatie bij werving en selectie: afwijzingen van sollicitanten die te oud werden bevonden en discriminerende leeftijdseisen in vacatures, zoals een winkel die specifiek naar 16- of 17-jarigen zocht. Leeftijdsdiscriminatie in vacatureteksten kreeg in 2018 landelijke aandacht na publicatie van twee onderzoeken (in opdracht) van het College. Uit die onderzoeken bleek dat in minstens 79.000 (4,32%) van de in 2017 gepubliceerde vacatureteksten sprake was van leeftijdsdiscriminatie (*Leeftijdsdiscriminatie in vacatureteksten*, 2018) en dat de beslissing van oudere werkzoekenden om al dan niet te solliciteren sterk werd beïnvloed door dergelijke verwijzingen naar (jonge) leeftijdsgroepen in vacatureteksten (*Om mij wordt niet gevraagd*, 2018).

> Lees verder op de volgende pagina's

Terreinen/locaties nader beschouwd vervolg

12

MELDINGEN BIJ MELDPUNTEN NAAR GROND EN TERREIN

Een man van 46 neemt contact op met het meldpunt, omdat hij vermoedt op grond van zijn leeftijd afgewezen te zijn voor een functie. De man solliciteerde bij een vervoersbedrijf en werd afgewezen omdat hij te weinig ervaring zou hebben. Gebrek aan ervaring kan volgens hem nooit de werkelijke reden zijn, want hij is al enkele jaren in dienst bij een ander vervoersbedrijf, dus. Via via weet iemand hem te vertellen dat het bedrijf geen mensen boven de 35 aanneemt.

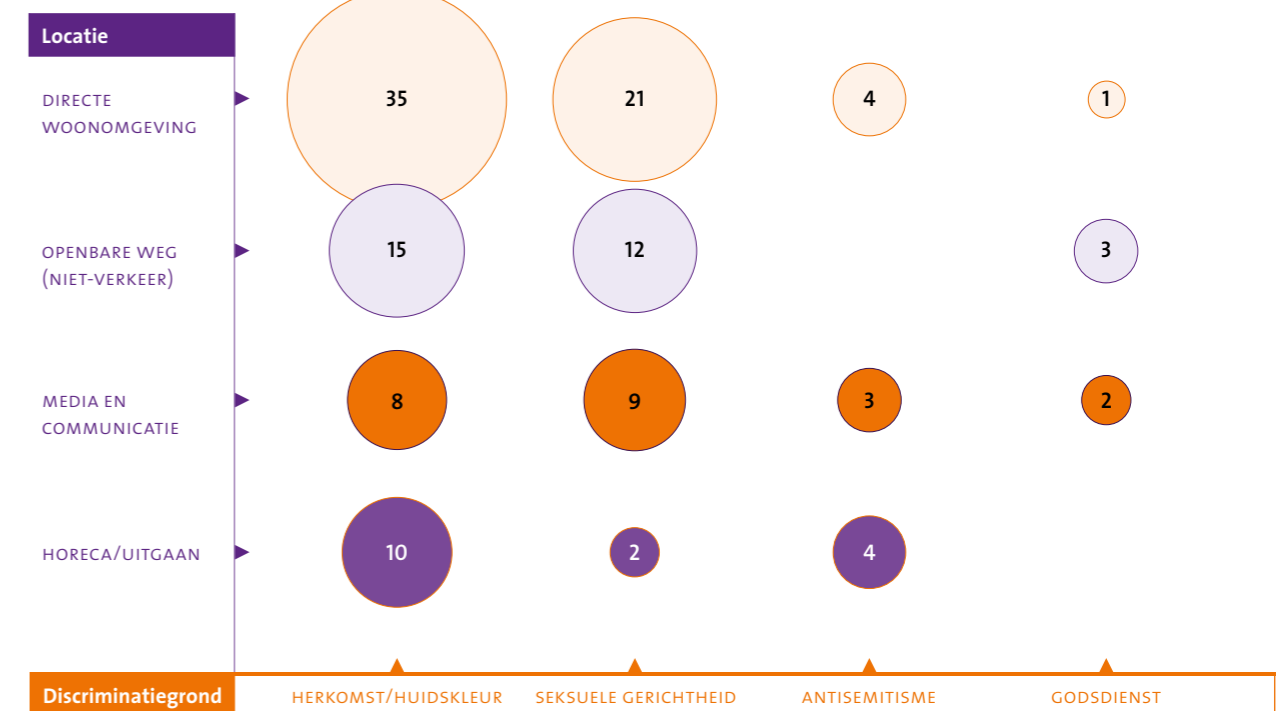
> Arbeidsmarkt vervolg

Ook discriminatie op grond van herkomst/huidskleur kwam in 2018 in de publiciteit. De aanleiding was een uitzending van televisieconsumentenprogramma Radar, waarin discriminatie door uitzendbureaus werd aangetoond. De meldingen die discriminatiemeldpunt RADAR in 2018 ontving gingen voornamelijk over discriminatie op de werkvloer, vaak in de vorm van discriminerende opmerkingen van collega's of leidinggevend. Zo was een melder diep gekwetst toen ze haar werkgever foto's van familieleden op Curaçao toonde en hij hen grappend 'zwarte pietjes' noemde.

Collectieve voorzieningen

Na arbeidsmarkt registreerden de meldpunten opnieuw de meeste meldingen over discriminatie door (semi-) overheidsvoorzieningen (collectieve voorzieningen). Meldingen kwamen veelal van mensen die zich achtergesteld of ongelijk behandeld voelden ten opzichte van andere burgers. Ook in 2018 was dat vaak op grond van herkomst/huidskleur of handicap/chronische ziekte. In de eerste categorie zijn enkele meldingen te vinden van mensen die zich vanwege hun migratieachtergrond of huidskleur minder serieus genomen voelden door instanties, maar ook een melding van iemand die zich juist benadeeld voelde ten opzichte van

13

DISCRIMINATIE-INCIDENTEN POLITIE NAAR GROND EN LOCATIE

Een transgender persoon loopt op een zondagmiddag een rondje door het bos dichtbij haar huis. Ze passeert een man die zijn hond uitlaat. De man bekijkt haar van top tot teen en begint haar dan uit te schelden. Hij roept onder meer: 'Ze moeten jullie allemaal kapot maken.' De vrouw voelt zich erg bedreigd, ook door de agressieve hond van de man.

vluchtelingen die in zijn ogen gemakkelijker een woning toegewezen zouden krijgen. Onder handicap vinden we bijvoorbeeld de melding dat scootmobielen en hulphonden niet toegestaan zouden zijn in stadswinkels van de gemeente.

Buurt/wijk

Op het terrein buurt/wijk stonden meldingen op grond van herkomst/huidskleur bovenaan. Er waren bijvoorbeeld meldingen over dreigbrieven die bij statushouders waren bezorgd en over een poster met de tekst 'Hiep hoera, de buitenlanders gaan vertrekken' op het raam van burens van melder die hun huis te koop hadden gezet. Discriminatie was

vaak een onderdeel van conflicten over geluidsoverlast, parkeerplaatsen of andere woonoverlast. Sommige melder gaven aan zich niet langer veilig te voelen in hun eigen huis of woonomgeving. Onder de meldingen op grond van seksuele gerichtheid – na herkomst/huidskleur de meest gemelde grond – viel een melding van een homoseksueel koppel dat van gelovige burens te horen kreeg dat zij zouden 'branden in de hel'. >

14

15

Terreinen/locaties nader beschouwd vervolg

> Commerciële dienstverlening

Meldingen over commercieel dienstverleners hadden betrekking op ongelijke behandeling of discriminatoire bejegening door onder meer winkels, telecomaanbieders en verzekeraars. De grootste categorie bestond uit meldingen over discriminatie op grond van herkomst/huidskleur. Hierna kwamen meldingen op grond van nationaliteit. Deze kwamen van melders die bijvoorbeeld zonder Nederlands paspoort geen telefoonabonnement of lening konden afsluiten of een fiets met kentekenplaat konden kopen.

Huisvesting

In 2018 werden opmerkelijk veel meldingen gedaan die betrekking hadden op het terrein huisvesting. De meeste van deze meldingen gingen over de grond herkomst/huidskleur. Deze stijging, die in iets mindere mate ook landelijk te zien is, zou verband kunnen houden met de landelijke aandacht voor discriminerende praktijken in de vrije huursector in 2018. Aanleiding was een artikel in *De Groene Amsterdammer* dat liet zien dat woningzoekenden met een migratieachtergrond minder kans hebben op het vinden van een huurwoning (*Rachid is ook gewoon een nette jongen*, 2018). In Zeeland-West-Brabant gingen enkele meldingen over discriminatie door particuliere verhuurders. Daarnaast was er een melding over discriminatie in de koopsector, van een vrouw die door een makelaar werd gevraagd naar de herkomst van haar niet-Nederlands klinkende achternaam, aangezien de verkopende partij 'niet aan Polen of Roemenen' wilde verkopen. Meldingen hadden echter het vaakst betrekking op woningcorporaties in de sociale huursector. Melders voelden zich bij de woningtoewijzing benadeeld ten opzichte van andere burgers, bijvoorbeeld vanwege hun leeftijd, godsdienst of

verleden in de psychiatrie. Een bepaalde woningstichting zou bijvoorbeeld mensen van protestants-christelijke huize in het systeem van woningtoewijzing twee inschrijfjaren meer toekennen. Meldingen gingen ook over discriminatie vanwege handicap/chronische ziekte. Een voorbeeld is een melding van iemand met een fysieke beperking die onenigheid had met de Vereniging van Eigenaren over het toegankelijk maken van het wooncomplex.

Onderwijs

Het aantal meldingen over discriminatie in het onderwijs kende een grote stijging ten opzichte van 2017. Opvallend was dat twee derde van de meldingen over de grond handicap/chronische ziekte ging. Deze meldingen betroffen bijna allemaal omstreden behandeling. Zo weigerde een school bij een examen aanpassingen te doen voor een leerling met dyslexie en werd een leerling vanwege een psychische aandoening niet toegelaten tot een opleiding. En andere school zou volgens een ouder bij de invulling van een sportdag onvoldoende rekening houden met hun lichamelijk beperkte kind. Een tweede, veel kleinere categorie, betrof meldingen van discriminatie op de grond herkomst/huidskleur.

POLITIE

De vier belangrijkste locaties

De politie registreert op welk type locatie een discriminatie-incident plaatsvindt. Net als vorig jaar vormden incidenten in de directe woonomgeving de grootste categorie (34%). Hierna volgden de openbare weg – niet verkeer (19%), media/communicatie (10%) en horeca/uitgaan (8%). Ten opzichte van 2017 zien we een toename van registraties over de locatie horeca/uitgaan en juist een afname van registraties over incidenten op de openbare

weg. Incidenten gingen het vaakst over de gronden herkomst/huidskleur en seksuele gerichtheid. Een uitzondering vormde de locatie horeca/uitgaan, waar na herkomst/huidskleur de grond antisemitisme bovenaan stond. Een van deze registraties betreft een Joodse café-gast die van een andere bezoeker te horen kreeg dat Joden 'minder dan een worm' zijn en 'onder de grond' zouden moeten leven.

Voor al deze vier locaties geldt dat registraties vooral discriminerend schelden betroffen, soms in combinatie met bedreiging of geweld. In de woonomgeving vond dit meestal plaats in de context van (soms langslpende) burenruzies. Bij registraties over media/communicatie werden de beledigingen en bedreigingen geuit via social media, appdiensten, de telefoon of anonieme briefjes. Registraties over de grond herkomst/huidskleur gingen onder meer over burenruzies waarbij werd gescholden met uitspraken als 'stelletje kankerbuitenlanders' en 'jullie horen hier niet'. Op de openbare weg werd een vrouw met de woorden 'ga terug naar Afrika' van haar fiets geduwd. In de categorie media/communicatie vinden we een winkeleigenaar die telefonisch 'opkankeren uit ons land' en 'jullie komen alleen voor onze vrouwen' te horen kreeg. In de categorie seksuele gerichtheid zijn er onder meer registraties over een lesbisch stel dat al jaren werd getreiterd door buurtbewoners en een homoseksueel koppel dat haatberichten ontving van bekenden die hun relatie afkeurden.

Anti-zwart racisme

Anti-zwart racisme gaat over discriminatie en uitsluiting van mensen van Afrikaanse afkomst en/of mensen met een donkere huidskleur. Anti-zwart racisme heeft zijn oorsprong in de koloniale geschiedenis waarin Afrikaanse mensen tot slaaf werden gemaakt. Het kan zowel mensen treffen met voorouders die tot slaaf zijn gemaakt (zoals Afro-Surinamers) als mensen die bijvoorbeeld als vluchteling naar Nederland zijn gekomen. Volgens antropologe Gloria Wekker leidt een donkere huidskleur tegenwoordig nog steeds tot structurele uitsluiting en wordt dit maatschappelijk ontkend. Als voorbeeld noemt zij de ontkenning van het racistische karakter van de figuur Zwarte Piet (*Witte onschuld*, 2017). Volgens onderzoek ervaart 43% van de Nederlanders met een Surinaamse of Caribische achtergrond, waarvan een (groot) deel een Afrikaanse achtergrond heeft, discriminatie op basis van huidskleur. Het gaat dan met name over ongelijke behandeling op de arbeidsmarkt (SCP, *Ervaren discriminatie in Nederland*, 2014). Zo laat een ander onderzoek zien dat mede als gevolg van arbeidsmarktdiscriminatie en ondanks de verbeterde positie in het onderwijs, de werkloosheid van Surinaamse-Nederlanders twee keer zo hoog is als van witte Nederlanders. Bovendien krijgt 70% van de Surinaamse-Nederlanders te maken met negatieve bejegening op de werkvloer, veelal in de vorm van kwetsende grappen (Esajas, *Je moet twee keer zo hard werken*, 2017).

Over RADAR en ADB Zeeland

In de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant zijn diverse ADV's oftewel meldpunten werkzaam. Deze ADV's toetsen en bewaken artikel 1 van de Grondwet waarvan de eerste regel luidt: 'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld.' Burgers die worden geconfronteerd met discriminatie, kunnen bij de ADV in hun gemeente terecht voor advies en ondersteuning. Gespecialiseerde klachtbehandelaars registreren meldingen, adviseren over mogelijke vervolgstappen, bemiddelen waar nodig en ondersteunen melders bij juridische procedures of een verzoek om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens.

Dit rapport is een uitgave van RADAR en ADB Zeeland – de ADV's die samen de meeste inwoners van Zeeland en West-Brabant bedienen – en de politie. Naast hun meldpuntfunctie en het verlenen van advies en ondersteuning aan mensen die discriminatie hebben ervaren, doen RADAR en ADB Zeeland gevraagd en ongevraagd onderzoek. Jaarlijks beantwoorden zij honderden informatievragen van media, overheden, wetenschappers, maatschappelijke instellingen en studenten.

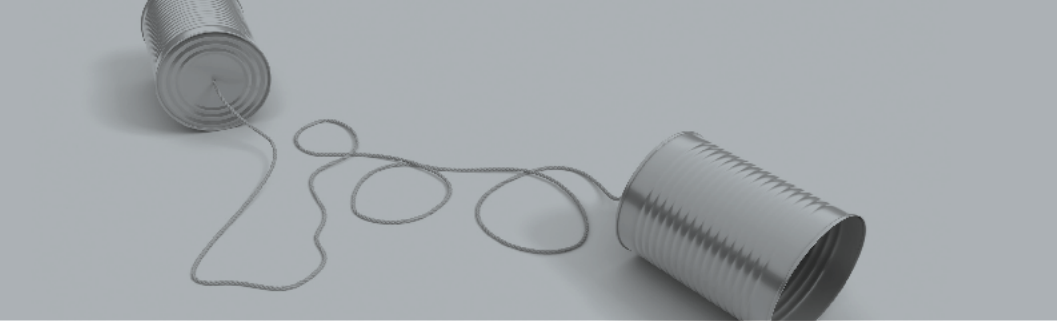
Het voorkomen van discriminatie kan niet zonder bewustwording en educatie. RADAR en ADB Zeeland ontwikkelen en verzorgen trainingen en workshops over (omgaan met) diversiteit, cultuursensitiviteit, empowerment en weerbaarheid tegen discriminatie en uitsluiting. Opdrachtgevers zijn onder andere gemeenten, politie, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Vandaag de dag vervult RADAR in ruim vijftig gemeenten in Zuid-Holland en Noord-Brabant de wettelijk taak van onafhankelijke antidiscriminatievoorziening. ADB Zeeland vervult deze functie voor de 13 Zeeuwse gemeenten. Vanuit deze rol zijn RADAR en ADB Zeeland gesprekspartner in discriminatiezaken voor gemeenten, politie, openbaar ministerie en diverse belangenorganisaties en maatschappelijke instellingen.

Een vrouw die vanwege haar islamitische geloof een hoofddoek draagt, solliciteert naar de functie van trainee. Pas nadat de uitnodiging voor een sollicitatiegesprek verstuurd is, ziet de recruiter de foto op haar cv. Hij belt haar op met de vraag of ze bereid is haar hoofddoek af te doen, omdat opdrachtgevers hier problemen mee zouden kunnen hebben. De vrouw weigert, waarna het bedrijf het sollicitatiegesprek afzegt. Ze stuurt het bedrijf de volgende dag een e-mail waarin ze aangeeft ontdaan te zijn van het telefoongesprek, maar ontvangt geen reactie.

Meer informatie:

www.radar.nl | www.adbzeeland.nl

Meer informatie

RADAR

Spoorlaan 432
5038 CX Tilburg
T 013 820 02 12
E info@radar.nl
I www.radar.nl

Facebook [adbradar](https://www.facebook.com/adbradar)
Twitter [@adbradar](https://twitter.com/adbradar)

ADB ZEELAND

Stationspark 29c
4462 DZ Goes
T 0113 39 71 71
E info@adbzeeland.nl
I www.adbzeeland.nl

Facebook [adbzeeland.nl](https://www.facebook.com/adbzeeland.nl)

POLITIE

Politie Zeeland West Brabant
Ringbaan West 232
5038 KE Tilburg
T 0900 8844
I www.politie.nl

Dit is een gezamenlijke uitgave van de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, RADAR en ADB Zeeland. De politie, het College voor de Rechten van de Mens en de antidiscriminatievoorzieningen ADV Rucphen, ADV Woensdrecht, ADV Zundert en Meldpunt Discriminatie Waalwijk hebben voor deze uitgave gegevens beschikbaar gesteld.

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

